

februari 2022, prijs € 10,95

voetbaltijdschrift voor lezers

www.hardgras.nl

HARDGRAS

N° 142

Sportschaukijken

P.F Thomése - De Dood

Myrthe Hilkens - Het Leven

Erwin van de Pol - De Ziekte

Marieke Lucas Rijneveld - De Poëzie

en nog veel meer

9 789026 1359507

ambo | anthos

NUMMER 142

Er bestaat dus ook een *Hard gras*-podcast, een mededeling die hier ten overvloede zou kunnen zijn. We zijn ermee begonnen als ‘marketingtool’ voor de papieren *Hard gras*. In die opzet zijn we bezig te slagen: vooral in december is het aantal abonnees sterk toegenomen. Inmiddels vinden we de podcast nog leuk ook.

Daartoe in staat gesteld door de Toto, kunnen we de deelnemers, allemaal mensen die in *Hard gras* schrijven, een klein honorarium betalen. Het maken van het blad blijft natuurlijk het belangrijkste. Een onderdeel daarvan is het opsporen van mensen van wie we hopen dat we hen een beetje op weg kunnen helpen. En zij ons uiteraard. In dit nummer weer een mooi verhaal van Danielle Kliwon, een vrouw die minstens evenveel van voetbal weet als Suse van Kleef en dus beduidend meer dan wij.

Een debutant in *Hard gras* is Myrthe Hilkens, die Hugo ontmoette op zijn pad naar een betere behandeling van demente bejaarden. Myrthe, die ooit de Kamerfractie van de PvdA gedag zwaaide karakterologisch ongeschikt als ze is voor kadaverdiscipline, toont ons het Limburg van de grote families en laat ons meeruiken aan de dominante geur van haar jeugd: zeepsop.

We zouden graag meer van deze Limburgse geschiedenissen willen lezen. Erwin van de Pol schreef een verhaal dat even hard aankomt als de vuist van Heinz Stuy bij een corner in de stormachtige doelmond van Telstar.

Hugo Borst
Matthijs van Nieuwkerk
Henk Spaan

foto: Carli Hermes

*'Ik wil later beter kunnen voetballen dan Tagliafico.
Net goed voor hem. Hij is echt een lul.'*

pagina 29

Ernst Huberty

Frank Ritmeester

Kamp Höhensonne

Erwin van de Pol

Voetbalouders III

Ilse Warringa

De eenzame Zwarte Panter

Renate Verhoofstad

Opgeschorte wedstrijd/ Buitenspel

Marieke Lucas Rijneveld

Vergeten Titanen

Mikko & Daan

Wandelen door een voetballoos leven

Joris Moens

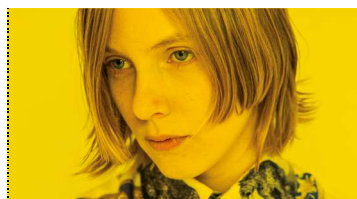
Van Panini naar FUT

Sam Planting

Gesprekken

Nico Kroese

Wie de fuck is Sjaak Swart

Myrthe Hilkens

De Zimbabwaan

Roman Helinski

Een wit shirt met twee gouden sterren

Danielle Kliwon

Naar het stadion

Job Hulsmán

Voetbal, dood en Duitsers

P.F. Thomése

**Ernst
Huberty,**
der Mann mit dem Klappscheitel
**en de magie
van de
ARD Sportschau**

Frank Ritmeester

Gelukkig ligt mijn mobiel op tafel, anders was hij op de grond gevallen. Zijn stem klinkt verrassend helder. Het is alsof Ernst Huberty (94), de voetbalcommentator en eminence grise van de *ARD Sportschau* uit de jaren 60/70, naast mij zit. Zeg je *ARD Sportschau*, dan zeg je ook: *Tor des Jahres, Zeitlupentempo, Ehrentreffer, Eckballverhältnis, Sonntagsschuß, Spielmacher, Zweikampfbilanz* en natuurlijk *Schwalbe*. Na enkele mails met de redactie van de *Sportschau*, een gefrankeerde retour envelop, krijg ik toch nog onverwacht antwoord. Ik had het al bijna opgegeven. Daar ligt hij voor mij, de handgeschreven brief van Huberty met telefoonnummer en een voorstel voor een belafsprak. Natuurlijk kan ik. Kort van tevoren staat mijn laptop open. Mijn telefoon is opgeladen. Pen en papier liggen klaar. De telefoon gaat over en Huberty neemt op. Ineens ben ik een halve eeuw terug in de tijd. Het is weer een gewone zaterdag rond 18.00 uur. Ik zit thuis op de bank in afwachting van het wekelijkse *Bundesliga*-overzicht. Het was altijd onzeker welke drie wedstrijden werden uitgezonden. Er waren maar drie opnameteams beschikbaar. Direct na het laatste fluitsignaal werden de filmrollen, vanwege het strakke tijdschema, door een motorordonnans met loeiende sirenes en zwaailicht naar de studio gebracht. Binnen een uur moest alles voor de uitzending klaar zijn. De grote verrassingen zaten er vaak niet bij. Voetbal was toen al onvoorspelbaar en de uitzendmogelijkheden waren beperkt. Een typisch kenmerk uit een analoog en in retrospectief romantisch voetbaltijdperk. Op de Nederlandse televisie was, behalve het uurtje *Studio Sport* op de zondagavond en af en toe een Europacup- of interland-avond, geen voetbal te zien. Gelukkig was er *Die Sportschau* met Ernst Huberty. Een hele generatie, voornamelijk in Oost-Nederland, groeide eind jaren zestig en begin jaren zeventig op met hetzelfde weekendritueel. Na het eten op de bank *Die Sportschau* kijken, hup in bad en daarna met natte haartjes naar bed. Huberty werd een huisvriend. In een klein uurtje *Sportschau* dompelde hij ons onder in een totaal andere voetbaltaal. Een voetbaljargon dat bestond uit woord-samenstellingen en ons kijkplezier verhoogde. Voetbalwoorden als *Abstauber, Glanzparade, Notbremse, Viererkette en Spielmacher* vestigden zich blijvend in onze herinnering. Zij komen bij toevallige ontmoetingen met generatiegenoten terug. Jij volgde dus ook *Die Sportschau*, is dan op de gezichten af te lezen. Laatst tijdens een vroege lunch in een cafeetje vanwege de Corona, riep iemand in ons groepje: 'Leerlauf vind ik mooi'. Dat is de fase in een wedstrijd waarin lange tijd niets gebeurt en zinloos heen en weer gelopen wordt. Meteen volgt de reactie, die het woord met een beeld en een herinnering verbindt: 'Dat is Harry Lubse van PSV die alleen maar gaten trekt!' Zou Huberty hebben geweten dat hij zelfs in Nederland de band tussen voetballiefhebbers versterkt? Sommige, vooral de in gemeenschap beleefde reportages,

worden in het collectieve geheugen verankerd. Wie kent niet het commentaar van Jack van Gelder tijdens de kwartfinale van het WK'98 op Bergkamps wondergoal tegen Argentinië? Voetbal verbindt, scheidt en vormt gemeenschappen. Het trekt zich niets aan van fysieke, etnische en nationale grenzen. De *ARD Sportschau* met Huberty liet dit elke zaterdag zien. Hij – *Der Mann mit dem silbernen Klappscheitel* – droeg zijn haar in een scheiding vlak boven zijn oor. Hij kamde het in een lange lok naar de andere zijde om zijn steeds kaler wordende schedel te maskeren. Een typische haarmode uit de jaren zestig en zeventig, die alleen werkte in een schokvrije omgeving. De keeper van het grote *Feijenoord*, Eddie Treijtel, en spits Ruud Geels hadden dezelfde coupe. Het kapsel bleef bij hen nooit lang zitten. Na de eerste duik- of kopbal danste de lange lok vrolijk mee met elke actie. De strak geklede commentator Huberty had die kopzorgen niet. Met de jaren wandelde zijn scheiding ongemerkt steeds meer richting zijn oor. Het haar, de kleding en zijn commentaar waren een soort gebeiteld *Gesamtkunstwerk*.

Alles stond in dienst van de beleving thuis voor de buis. Huberty was nooit op onnodig commentaar of een verbale gevoelsuitbarsting te betrappen. Een keer sprong hij, niet taalkundig maar modieus, uit de band. Op een zonnige zaterdag verscheen hij in een wit zomerpak met bijpassende lichte stropdas. Een outfit zoals Roger Moore in zijn eerste James Bond, *Live and Let Die*, ook droeg. Huberty sprong dan wel niet over de ruggen van gevaarlijke krokodillen zoals Bond, maar zijn pak oogde ongewoon spectaculair. De kledingkeuze was even een onderwerp in de Duitse media. Waarom de taalpurist zich op die dag als een filmster kleepte bleef een mysterie.

Veel voetbalwoorden kregen een vaste plek in het Nederlandse voetbaljargon. De oorsprong wordt vaak vergeten, zoals *die Schwalbe*. Letterlijk betekent het zwaluw en die is een meester van de artistieke duikvlucht op zijn jacht naar rondvliegende insecten, vooral bij boerderijen. Geen wonder dat onze Oosterburen, het land 'der Dichter und Denker', juist deze vogel uitkozen als equivalent voor een vaak spelbepalende, mits goed uitgevoerde en daardoor dramatische voetbalactie. Een vaardigheid die wij Nederlanders van nature niet bezitten. In de protestants gevormde landen zoals Engeland en Nederland gold deze actie als een doodzonde. In het zuidelijke katholieke gedeelte van Europa werd dit als een 'cavaliersdelict' geaccepteerd. In Duitsland loopt deze grens dwars door het land. Het noorden is vooral Lutheraans en het zuiden en het Rijnland zijn vooral katholiek. Een overwinning voor elke prijs was geen moreel bezwaar. Engelse voetbalkenners beweren dat Arjen Robben, tijdens zijn periode bij Chelsea (2004-2007), hierin een ware meester was. Wellicht aardde Robben daarom beter in de Duitse en niet in de Engelse voetbalcultuur. Gelukkig bestond Robbens talent uit meer dan een goed uitgevoerde *Schwalbe*.

Een *Schwalben-König*, de Duitse omschrijving voor een ‘meester’ in dit vak, werd Robben nooit. Volgens Duitse kenners moet hij in Andy Möller en Bernd Hölzenbein zijn meerdere erkennen. In de Nederlandse taal missen wij zulke beeldende en creatieve woordverbindingen. Het Nederlandse equivalent voor ‘Schwalbe’ is de ‘fop-duik’ en klinkt eerder armoedig. Het mist het theatrale karakter en de lofzang op de vakkundige atletische vaardigheid, om deze actie succesvol uit te voeren. Met ‘fop’ wordt enkel het doel en met ‘duik’ de uitvoering aangeduid. De beeldende metafoor uit het dierenrijk ontbreekt. Als het Nederlands tekortschiet dan wordt er gewoon ‘geleend’. Het Engelse *free-kick*, *penalty* en *corner* in plaats van vrije trap, strafschoep en hoekschoep vinden hun oorsprong in de Engelse ontstaansgeschiedenis en regelgeving van het moderne voetbalspel. Die begrippen worden gewoon door elkaar gebruikt. Met het toe-eigenen van Duitse voetbalwoorden is iets anders aan de hand.

**Nederlandse ouders
vragen hun zonen
na de wedstrijd:
En, heb je lekker gespeeld?
Terwijl Duitse ouders
vragen: En, gewonnen?**

De invloed van de *ARD-Sportschau* is hierin duidelijk zichtbaar. Tot halverwege jaren tachtig gebruikte geen enkele Nederlandse voetbalcommentator het woord ‘aansluitingstreffer’. Dit is letterlijk van het Duitse ‘*Anschlussstor*’ overgenomen. Een treffer die het karakter van een wedstrijd ineens verandert. Een doelpunt van de hoop. Het onderliggende elftal hervindt ineens moed en energie. Een kort daarvoor nog zeker lijkende nederlaag kan alsnog worden afgewend. De wedstrijd kantelt. Het dramatische karakter van zo’n

treffer (een ware ‘gamechanger’) werd in Duitsland onderkend en met een enkel woord weergegeven. Een andere emotionele omgang met het spel resulteert in een rijk voetbalidoom. De finesses van het spel dienen passend te worden verwoord. *Ausputzer* en *Libero* zijn door het jarenlange gebruik ook bij ons ingeburgerd. Het woord ‘*Angstgegner*’, een tegenstander waartegen je opvallend vaak onder-presteert, is daarvan een voorbeeld. Het kreeg zelfs een plek in de *Dikke Van Dale*. De Duitse voetbaltaal biedt daardoor ook een blik in de volks-aard. Voor Duitsers is voetbal meer dan alleen een spelletje. Paul Breitner, wereldkampioen in 1974, beschreef het verschil in beleving tussen Nederland en Duitsland als volgt: ‘Niederländische Eltern fragen ihren Söhnen nach dem Spiel: und hast du fein gespielt? Deutsche Eltern fragen: und hast du gewonnen?’ (Vertaling: Nederlandse ouders vragen hun zonen na de wedstrijd: En, heb je lekker gespeeld? Terwijl Duitse ouders vragen: En, gewonnen?) Ruud Krol kende die quote niet toen hij na de verloren WK-finale van 1974 onbedoeld en schijnbaar onverschillig Breitners idee bevestigde: ‘Wij speelden het beste voetbal van het WK en hoefden daardoor eigenlijk niet te winnen, iedereen weet dat wij de beste waren.’ Als schrale troost biedt de Duitse taal ons een woord dat respect betoont voor de verliezend finalist. Hierdoor kunnen wij ons altijd *Vize-Weltmeister* noemen. In drievoud zelfs. Voetbaltaal biedt ook troost. De lijst van creatieve woordverbindingen is lang. *Laufpensum* beschrijft het loopvermogen als een motorblok of pk-vermogen van een speler, of van een heel team. Een woord dat blijkbaar alleen in het land van BMW, Audi, Porsche, Opel en Volkswagen kan ontstaan. *Abwehrschlacht* beschrijft de fase van een wedstrijd, wanneer die zich vooral afspeelt in een van beide strafschoopgebieden. Verdedigen luidt het devies, een soort ‘vrouwen-en-kinderen-eerst-voetbal’. *Die Brechstange* betekent letterlijk het breekijzer, en beschrijft de mentale houding wanneer mooi voetbal in een wedstrijd niet meer tot de mogelijkheden behoort en er alleen nog fysiek hard kan worden gespeeld. *Dreh-und-Angelpunkt* is de doorontwikkeling van de klassieke *Spielmacher*, ook wel: *de 10*. De nadruk ligt meer op het verbindende karakter van de mid-mid dan op technische hoogstandjes en frivoliteiten. De *Dreh-und-Angelpunkt* is een voetballer die met korte, kleine acties centraal op het middenveld als een soort draaitol de verdediging met de aanval verbindt. *Der Fallrückzieher* is een verbinding van het werkwoord vallen over je rugzijde en gelijktijdig de bal achterwaarts ‘über den Rücken’ spelen. Het Nederlandse ‘de omhaal’ steekt hierbij armoedig af. *Blutgrätsche* is een levensgevaarlijke ‘sliding-tackle’ en wordt met zoveel mogelijk risico uitgevoerd, waardoor de kans op ernstige blessures danig wordt vergroot. Een fase erger is *die Notbremse*, oftewel: de noodrem. Dit voetbalwoord werd wederom bijna letterlijk door ons overgenomen. *Lufthoheit* beschrijft het surplus aan kopkracht

van een elftal, dat dankzij de nodige kopspecialisten overheerst in de lucht. Dit woord vindt zijn oorsprong uit de tijd van vlak na de Tweede Wereldoorlog. Veel voetbalwoorden uit de jaren vijftig (*Hexenkessel*, *Abwehrrschlacht*, *Granate*, *Bombenschuß*, *Kampfansage*, *Durchhalteparolen*, *Glanzparade* en *Kräfteverschleiß*) vinden hun oorsprong in de oorlogsheroïek van de Tweede Wereldoorlog en werden tot eind jaren vijftig vaak gebruikt. Gelukkig denkt nu niemand meer aan Rijksmaarschalk Herman Goering, wanneer een commentator met de term *Lufthoheit* de kopkracht van een elftal aanduidt. De vele verwijzingen naar een soort onverklaarbaar en alom reddend ‘wonder’ dat de ‘Endsieg’ in WO2 moest opleveren, worden goed getroffen door begrippen als *Wirtschaftswunder*, *Fräuleinwunder* en *das Wunder von Bern*, allemaal verwijzend naar een ongefundeerde hoop op een *Wunderwaffe*. In de propaganda-Schlager van Zarah Leander *Ich weiss es wird einmal ein Wunder geschehen* (1941), werd deze hoop in Duitsland zelfs een hit. Uit diezelfde tijd komt ook fenomeen *Rudelbildung*, dat letterlijk het ontstaan van een roedel betekent, oftewel het klassieke opstootje met als doel tegenstander en scheidsrechter te intimideren. Lothar Mattheüs en onze eigen Mark van Bommel waren hierin erkende meesters. Van Bommel werd waarschijnlijk mede door deze eigenschap populair in Duitsland. De militaire link in het Duitse voetbalidoom is, volgens auteurs Stefan Krankenhagen en Heiko Rothenspieler, onder invloed van de studentenprotesten in de jaren zestig bijna helemaal verdwenen. Die twee schrijvers publiceerden in 2018 *Die Poesie des Fußballs, von Abwehrrschlachten, Schönspielern und Tikitaka*, een studie naar de culturele ontwikkeling van het Duitse voetbalidoom vanaf 1945. De *Bananenflanke stamt* uit de jaren tachtig en vormt een ode aan rechtsback Manfred Kaltz van HSV, die de naar binnen draaiende voorzet, in de vorm van een banaan, vanaf de achterlijn tot kunst verhief. De spits Horst ‘*das Ungeheuer*’ Hrubesch, een prachtige bijnaam, hoefde er alleen nog maar met zijn hoofd tegenaan te lopen om te scoren. Maar de mooiste voetbalbijnaam is en blijft natuurlijk *Der Bomber* voor topscorer Gerd Müller van Bayern München en de Nationalmannschaft. De wendbare en balvaste spits zorgde ervoor dat het woord van zijn WO2-achtergrond (eerste betekenis: bommenwerper) veranderde in een passend maar onschuldig koosnaampje voor de kleine, gedrongen maar altijd scorende spits.

Sommige voetbalwoorden zijn tijdloos en onttrekken zich aan de ontstaansgeschiedenis, zozeer zijn ze gehuisvest in het heden. Dé klassieker is *Schlachtenbummler*, het Duitse woord voor voetbalfans, waarbij je een vreedzame stoet, met vlaggen zwaaiende en in clubkleuren uitgedoste voetbalfans, voor je ziet op het weg naar het stadion, een verbinding van de woorden *Schlachten* en *bummeln*. De oorsprong gaat terug naar de Napoleontische oorlogen in Europa. Het volk trok eropuit om de veld-

slagen, die meestal in de heuvels buiten de bebouwing plaatsvonden, op een 'veilige' afstand te volgen. Toeschouwers hadden tijd genoeg. Veldslagen duurden, vanwege de lange voorbereidingen door troepenverplaatsingen en het formeren van de kanonnen, vaak meerdere dagen. De belangstellenden, de eerste ramptoeristen, namen zelfs dekens en picknickmanden mee. 'Bummeln' betekent 'gemoedelijk wandelen' en geeft de sfeer weer van de excursies. Om met schijnbaar tegengestelde woorden een nieuw woord te creëren is typisch Duits. Net als rustig met een picknickmandje, samen met vrienden en familie, naar een veldslag kijken waar de ledematen in het rond vliegen. Het kan bijna niet contrastrijker. Deze eeuwenoude woordsamenstelling heeft het tot in de moderne tijd gered, en vond een vaste plek in het Duitse voetbaljargon. Een Nederlands equivalent bestaat niet. Het Engelse *supporters* en *fans* dekken slechts gedeeltelijk de lading. In de taal wordt zichtbaar waarom voetbal in Duitsland '*die wichtigste Nebensache der Welt*' wordt genoemd. Een poëtisch-filosofische uitspraak die sinds de jaren tachtig, onder invloed van de *Sportschau*, ook in Nederland wordt geciteerd. Nog meer voetbalfilosofische uitspraken kwamen via Huberty Nederland binnen.

'*Die Hoffnung stirbt zuletzt*' beschrijft de hoop die tijdens een wedstrijd altijd als laatste 'sterft', en dat je dus nooit mag opgeven. Typisch Duitse voetbalmentaliteit. Het gezegde: *'Je älter wir werden deste besser wir waren'*, oftewel: 'Hoe ouder wij worden hoe beter wij waren' is tijdloos en wordt in sportkantines en cafés overal ter wereld beleden.

Huberty verstond als geen ander de kunst om de dramatiek van een wedstrijd in een paar woorden te vangen. Woordpauzes tijdens een wedstrijd hoorden bij zijn stijl. 'Waarom hebben wij geen Huberty?!' zuchtte mijn vader weleens, als een Nederlandse commentator een wedstrijd vol kletste. Huberty liet stiltes vallen wanneer er op het veld weinig gebeurde. Minutenlang hoorde je geen woord, soms onderbroken door een paar spelersnamen.

'Wat je kunt zien moet je niet becommentariëren,' zegt hij verder tijdens het interview. Ik genoot van de woordloze pauzes, waarin wedstrijd en commentaar één werden. Dan kon er van alles gebeuren. Een wedstrijd werd een schouwspel waarin, als bij een Napoleontische oorlog, eerst het geschut moest worden klaargezet voordat de hel losbrak. Huberty verbond daardoor het schouwspel met de huiskamer. 'Je beledigt de kijker als je zegt: de voorzet komt van rechts, de spits neemt de bal aan met links en schiet hem in de rechter bovenhoek!' Zijn opvattingen gaf Huberty door tot zijn 80ste levensjaar als tv-coach aan jonge collega's, zoals Fritz von Thurn und Taxis. 'Ik leerde hun te zwijgen. Fases in een wedstrijd waarin er nog niets gebeurt maken het voetbalspel juist mooi.' Als ik doorvraag over de stijl van sommige huidige commentatoren, reageert Huberty: 'Soms lijkt het een radio- en geen tv-uitzending. Het ergste vind ik als het favoriete restaurant van een speler, de naam van de kok en ook het lievelingssausje van de commentator genoemd worden. Waarom doet iemand dat? Persoonlijke ontboezemingen ontkrachten een wedstrijd. Je mag kijkers daarmee niet lastigvallen. Je bent te gast in huiskamers van mensen die je niet kent en je dient je ook zo te gedragen.'

Huberty is van huis uit literatuur- en theaterwetenschapper. Uit liefde voor het voetbal werd hij sportcommentator. Aan het begin van zijn studie schreef hij theaterrecensies. Hij werd er niet gelukkig van. Zijn professor begreep hem. Hij kreeg toestemming voor een stage bij de *Südwestfunk*. 'Voetbal en tv waren iets nieuws. Daar wilde ik graag bij zijn.' Urenlang oefende hij voor de spiegel. 'Alle wedstrijden eindigden tijdens mijn oefensessies in 14-14, totdat ik eindelijk mijn eerste uitzending mocht doen,' beschrijft hij zijn eerste stappen als sportcommentator. 'Ik was bloednerveus. Het liep anders dan verwacht. Een klassieke verregende 0-0 wedstrijd in Koblenz. Ik stond langs het speelveld en was doorweekt. Dat wordt niets, dacht ik. Een paar dagen later werd ik gebeld en was aangenomen. Ik had geluk. Uw stijl bevalt ons, was de simpele mededeling, en ik kon meteen beginnen.'

Aan het begin van zijn carrière kreeg Huberty diverse opdrachten. 'Door de *Rosenmontagzug* tijdens het Carnaval in Keulen leerde ik het belang kennen van een goede voorbereiding. In het Rijnland is dat een groot evenement. Ik moest mij goed inlezen. Elke show-wagen heeft een andere politieke boodschap. Voetbalwedstrijden vragen ook om een gedegen voorbereiding. Tegenwoordig heeft iedere commentator autocue of 'oortjes', waarin een redactie souffleert, meerdere co-commentatoren en analisten. Mijn voorbereiding bestond uit het lezen van kranten en

Wat je kunt zien moet je niet becommentariëren

tijdschriften. Verder deed ik alles uit mijn hoofd. Commentaar bij radio en tv moet authentiek zijn. Dat gaat verloren bij het voorlezen van een briefje.' Waarschijnlijk een erfenis uit zijn studietijd, opper ik, waarop Huberty ineens met hoorbaar plezier een oud-Hoogduits gedicht citeert. 'Natuurlijk heb ik alle grote werken uit de wereldliteratuur gelezen. Mijn boekenkast is een verzameling vrienden, die mij vergezellen op mijn levenspad.' Volgt een spontane boekentip. 'Op mijn nachtkastje ligt nu *Der erste letzte Tag* van Sebastian Fitzek. Dit is een boek met een lach en een traan. Elke avond verheug ik mij opnieuw. Een aanrader kan ik u zeggen.' Een aantal dagen later ligt dit boek ook op mijn nachtkastje. Huberty heeft gelijk. Zijn boekentip neem je serieus. Huberty's leven is sinds een aantal jaren aanmerkelijk rustiger. 'Ik krijg nog steeds aanvragen voor interviews, maar ik zeg ze allemaal af. Ik wil mijn spaarzame tijd niet vermorsen. Alleen op uw verzoek en dat van mijn oude universiteit in Mainz ben ik ingegaan. Ik fiets elke dag, zwem regelmatig en besteed mijn tijd aan goede vrienden.' Verwijzend naar zijn 94-jarige leeftijd: 'Gezien mijn 94 *Baustellen* mag ik niet klagen.' Over zijn lievelingswedstrijd is Huberty beslist: 'De mooiste herinneringen heb ik aan *Das Jahrhundert-Spiel* van 1970: de halve finale van het WK in Mexico tussen Duitsland en Italië, 3-4.' Een wedstrijd die uitgroeide tot een mythe. Franz Beckenbauer speelde met zijn arm in een brace. De enige wedstrijd in de WK-geschiedenis waarin tijdens de verlenging vijf keer werd gescoord. 'Kort voor het einde stond het 1-0 voor Italië. In gedachten had ik mijn koffers al gepakt. Ik was op weg naar huis. Kort voor het WK was ik getrouwd. In de 90ste minuut werd door Karl Heinz Schnellinger

de onverwachte gelijkmaker gescoord. Hij speelde als enige niet in de Bundesliga, maar juist bij AC Milan. Mijn woorden "Ausgerechnet Schnellinger" werden literatuurgeschiedenis. Ik kon me de euforie in Duitsland goed voorstellen. Hoe iedereen thuis vol geluk over elkaar heen viel. Ik wilde als contrast zo min mogelijk spreken maar alles zeggen. Die twee woorden waren genoeg.'

Huberty was voetbalcommentator op het snijvlak van de professionalisering en commercialisering van het voetbal. Een tijd waarin voetballers popsterren werden. 'Natuurlijk heb ik veel mooie dingen meegemaakt, veel gereisd, mooie landen gezien en interessante mensen leren kennen. Dit jaar ben ik 52 jaar getrouwd, en ik hoop nog een aantal jaren samen te kunnen beleven. Ze kent mijn compliment: "Liefde houdt jong."

Ik leerde haar kennen bij een liefdadigheidswedstrijd van voetbalcommentatoren op het Noord-Duitse eiland Just. Aan het einde van de dag wandelde ik vlak bij mijn hotel alleen op het strand. Voor mij liep een elegante vrouw met lange rode haren en een prachtig figuur. Haar gezicht kon ik helaas niet zien. U kent de Duitse spreuk: "Vanachter Lyceum en van voren Museum." Ik was nieuwsgierig en hoopte dat het niet waar zou zijn. Ik versnelde mijn pas en haalde haar in. Toen draaide ik me om. De spreuk klopte niet en ik was verkocht. Ik sprak haar aan. De volgende ochtend, op de dag van mijn vertrek, stond zij alleen met haar koffers voor het hotel. Wij gingen met dezelfde boot naar het vaste land en wisselden onze adressen uit. De rest voltrok zich, zoals het hoort wanneer je jong en verliefd bent. Korte tijd later waren we getrouwd, en we zijn dat nog.'

Aan het eind van ons gesprek kan ik mij niet inhouden en vraag naar het witte pak. 'Nu u het zegt. Kort daarvoor had ik samen met mijn vrouw dat pak gekocht. Die dag vroeg er gewoon om. Ik wilde de zomerse sfeer, die waarschijnlijk in heel Duitsland heerste, met de uitzending verbinden. Net als bij een voetbalwedstrijd zijn soms een paar woorden genoeg om het drama te vangen. In het leven is het net zo. Een paar kleine stappen extra op het juiste moment en alles verandert. Het grote geluk in het leven zit, net als in het voetbal, in de kleine dingen.'

Een paar weken later krijg ik weer een handgeschreven brief, waarin Huberty dankt voor het interview. Hij had zich nooit gerealiseerd dat hij met zijn commentaar ook over de grens mensen had verbonden. En dat hij in Nederland zo'n graag geziene gast was.

Die Sportschau in zijn oude vorm bestaat niet meer. De show is gemoderniseerd, al wordt nog steeds, met gevoel voor traditie, uitgezonden op het oude tijdstip tussen 18.00-19.00. Onlangs hoorde ik een Nederlandse voetbalcommentator 'Gegen-Pressing' zeggen. Ook voor dit woord bestaat geen Nederlands equivalent. De Duitse invloed op onze voetbaltaal, die met Huberty begon, gaat door. Eén ding staat vast, ook in het creëren van voetbaltaal is en blijft Duitsland wereldkampioen.

De tijdgeest

De jongen brengt een licht pakje in een zeer grote bestelwagen. Op lichtgevende, rode plakkers staat met zwarte letters *Zwaar + breekbaar*. 'Uit Rotterdam,' zegt hij. Door zijn toon denk ik aan Feyenoord en Ajax. 'Ja, ik ben altijd voor Ajax geweest,' zegt hij, 'eigenlijk moet ik voor De Graafschap zijn, maar dat kan ik niet opbrengen. Ik heb het trouwens wel gehad met het Nederlandse voetbal.' En dan somt hij op wat iedereen zegt: verwende miljonairs, ego's, jaarsalarissen. Zestien miljoen mensen zeggen dit, dit is de tijdgeest, ik ben nog nooit zo dicht bij de zuivere tijdgeest geweest.

Het lijden is natuurlijk de kern van het menselijk bestaan, maar dit lijden zal Jezus toch niet bedoeld hebben.

A.L. Snijders